

Rajatyöntekijöiden oikeudet hoitoon & sairaanhoitokorvauksiin Suomessa

Pohjoiskalotin rajaneuvonnan seminaari 13.12.2018

Jasmina Kähkönen
Juristi,
Kela, kansainvälisten asioiden
osaamiskeskus
rajat ylittävän terveydenhuollon ryhmä

Kela|Fpa®

Rajatyöntekijän oikeus sairaanhoitoon

- Rajatyöntekijä on EU-asetuksen 883/2004 1 artiklan f-kohdan mukaan työntekijä, joka palaa työskentelymaasta asuinmaahansa säännöllisesti päivittäin tai vähintään kerran viikossa.
 - Rajatyöntekijällä on oikeus tarvitsemaansa sairaanhoitoon sekä asuinmaassaan että työskentelymaassaan, eli toimivaltaisessa maassaan
- Asetuksen 883/2004 18 artiklan 1 kohdan mukaan rajatyöntekijä on oikeutettu tarvitsemaansa sairaanhoitoon asuinmaassaan sekä oleskellessaan toimivaltaisessa valtiossa eli työskentelymaassaan.
 - Pohjoismaiden välillä ei käytetä hoito-oikeustodistuksia ja sairaanhoidon kustannusten laskuttamisesta on luovuttu yhteisellä sopimuksella (Pohjoismainen sosiaaliturvasopimus).

Kenellä on oikeus käyttää Suomen julkisen terveydenhuollon palveluita?

- Jos henkilöllä on Suomessa kotikunta, hänellä on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksun hinnalla.
- Oikeus käyttää Suomen julkista terveydenhuoltoa voi perustua myös kotikunnan sijasta EU-lainsäädäntöön, sosiaaliturvasopimukseen tai kansalliseen lainsäädäntöön, esim. työskentelyyn perustuen.
 - Kela myöntää tällöin kotikunnattomalle lain rajat ylittävästä terveydenhuollosta (1201/2013) perusteella Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomen julkista terveydenhuoltoa varten, jotta se voi hakea Kelasta valtion korvausta.
 - Jos henkilöllä ei ole maistraatin myöntämää kotikuntaa tai Kelan myöntämää hoito-oikeustodistusta (Todistusta oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa), hoidon antajalla on oikeus periä hoidosta aiheutuneet todelliset kustannukset viime kädessä henkilöltä itseltään.
 - Kenellä tahansa on kuitenkin oikeus kiireelliseen sairaanhoitoon julkisessa terveydenhuollossa (terveydenhuoltolaki 1326/2010, 50 §)

Kenellä on oikeus sairaanhoitokorvauksiin Suomessa?

- Jos henkilö kuuluu Suomen sosiaaliturvaan esimerkiksi työskentelyn tai asumisen perusteella, hän on myös Suomessa sairausvakuutettu.
 - Suomen sosiaaliturvaan kuuluminen määräytyy asumiseen perustuvan sosiaaliturvalainsäädännön soveltamista koskevan lain perusteella (1573/1993), mutta sairausvakuutuslaissa (1224/2004) säädetään sairausvakuutuksesta.
 - Kela ratkaisee asiakkaan Suomen sosiaaliturvaan kuulumisen asiakkaan hakemuksen perusteella.
- Sairausvakuutetulla on oikeus:
 - Kela-korttiin ja korvauksiin sairauden vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista
 - Kela-kortilla asiakas voi osoittaa oikeuden saada sairaanhoitokorvausta yksityisen terveydenhuollon kustannuksista ja apteekissa ostetuista reseptilääkkeistä

Rajatyössä toisessa pohjoismaassa, asuinmaa Suomi – oikeus hoitoetuuksiin

- Suomeen sosiaaliturvaan kuulumista koskevan ratkaisun yhteydessä Kela tutkii, täyttääkö Suomesta toisen EU-, Eta-maan tai Sveitsin lainsäädännön piiriin siirtyvä työntekijä rajatyöntekijän määritelmän.
 - Suomessa asuva rajatyöntekijä tulee sairausvakuutetuksi työskentelymaassaan, joten hänellä ei ole oikeutta Suomen sairausvakuutuslain mukaisiin sairaanhoitokorvauksiin Kelasta. Työskentelymaa myöntää henkilölle myös eurooppalaisen sairaanhoitokortin, jolla hänellä on oikeus saada lääketieteellisesti välttämätöntä sairaanhoitoa tilapäisen oleskelun aikana toisessa EU-, Eta-maassa tai Sveitsissä.
- Työskentelymaa vastaa Suomessa asuvan rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannuksista.
 - Työskentelymaan myöntämää hoito-oikeustodistusta ei tarvita, jos asiakkaan sairaanhoidon kustannukset kuuluvat toisen Pohjoismaan tai Britannian/Pohjois-Irlannin vastuulle. Niiden ja Suomen välillä on luovuttu hoito-oikeustodistusten käytöstä ja sairaanhoitokustannusten laskuttamisesta.

Rajatyössä toisessa pohjoismaassa, asuinmaa Suomi – oikeus hoitoon Suomessa

- Suomessa asuvalla, toisessa maassa työskentelevällä rajatyöntekijällä on oikeus Suomen julkiseen terveydenhuoltoon kuntalaisen asiakasmaksun hinnalla kuten muillakin Suomessa asuvilla kotikunnallisilla henkilöillä
- Kela myöntää julkista terveydenhuoltoa varten Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, joka lähetetään asiakkaan lisäksi hänen kotikuntansa mukaiselle sairaanhoitopiirille ja perusterveydenhuollon yksikölle.

Rajatyössä toisessa pohjoismaassa, asuinmaa Suomi - oikeus sairaanhoitokorvauksiin Kelasta

- Suomessa asuvalla rajatyöntekijällä on Suomessa oikeus sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palveluista, reseptilääkkeistä ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista, vaikka hän ei olekaan Suomessa sairausvakuutettu.
 - Rajatyöntekijä ei voi saada suorakorvausta yksityisen terveydenhuollon palveluista ja matkakustannuksista, vaan hänen tulee hakea niistä korvausta jälkikäteen Kelasta.
 - Rajatyöntekijä saa reseptilääkkeistä suorakorvauksen apteekissa, kun hän antaa apteekille luvan tarkistaa suorakorvaustietonsa Kelan suorakorvaustietojen kyselypalvelusta.
 - Ylitorniossa asuva Hanna työskentelee Ruotsin Övertorneåssa ja hänet on Kelan kansainvälisten asioiden keskuksessa määritelty EU-lainsäädännön mukaiseksi rajatyöntekijäksi. Hanna on työskentelynsä perusteella sairausvakuutettu Ruotsissa. Hanna käy Suomessa yksityishammaslääkärin vastaanotolla ja hakee Kelasta korvausta jälkikäteen. Korvaus maksetaan Hannalle mutta sitä ei laskuteta Ruotsista, koska Pohjoismaiden välillä on luovuttu valtioiden välisestä sairaanhoitokustannusten laskuttamisesta

Rajatyössä toisessa pohjoismaassa, asuinmaa Suomi – perheenjäsenen oikeus hoitoetuuksiin

- Pääsääntöisesti rajatyöntekijän Suomessa asuva perheenjäsen on Suomessa sairausvakuutettu asumisen perusteella ja Suomi vastaa hänen sairaanhoitonsa kustannuksista.
- Jos rajatyöntekijän työskentelymaata ei ole mainittu EU-asetuksen 883/2004 liitteessä III, perheenjäsenellä on oikeus rajatyöntekijän työskentelymaassa myös kaikkeen tarvitsemaansa sairaanhoitoon, vaikka perheenjäsen ei itse asu työskentelymaassa.
- Jos työskentelymaa on mainittu liitteessä III, rajatyöntekijän perheenjäsenellä on päähenkilön työskentelymaassa oikeus vain lääketieteellisesti välttämättömään hoitoon tilapäisen oleskelun aikana.
 - Esimerkiksi Ruotsi on mainittu asetuksen 883/2004 liitteessä III.

Rajatyössä Suomessa, asuu toisessa Pohjoismaassa

- Suomen sosiaaliturvaan kuulumista koskevan päätöksen (vakuuttamispäätös) yhteydessä tutkitaan, täyttääkö Suomeen toisesta EU- tai Eta-maasta tai Sveitsistä tuleva työntekijä rajatyöntekijän määritelmän.
- Toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvaan, Suomessa työskentelevään rajatyöntekijään sovelletaan Suomen lainsäädäntöä, koska Suomi on tässä tapauksessa työskentelymaa.
- Suomi vastaa toisessa EU-, tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvan ja Suomessa työskentelevän rajatyöntekijän sairaanhoidon kustannuksista.
- Hoito-oikeustodistusta S1 ei kuitenkaan pääsääntöisesti myönnetä eikä kustannuksia laskuteta, jos asiakkaan asuinmaa on toinen Pohjoismaa tai Britannia/Pohjois-Irlanti.

Rajatyössä Suomessa, asuu toisessa Pohjoismaassa – oikeus hoitoon Suomessa

- Asiakkaalla on oikeus julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksulla, vaikka hänellä ei ole kotikuntaa Suomessa.
- Kela myöntää asiakkaalle Todistuksen oikeudesta hoitoetuuksiin Suomessa, jolla asiakas osoittaa oikeutensa hoitoon julkisessa terveydenhuollossa.
 - Kun asiakkaalla ei ole kotikuntaa, hänellä on oikeus käyttää Suomen julkisen terveydenhuollon palveluita valitsemassaan yksikössä.
- Asiakkaalla on muissa EU- ja Eta-maissa ja Sveitsissä tilapäisesti oleskellessaan oikeus lääketieteellisesti välttämättömään sairaanhoitoon Suomen kustannuksella.
 - Asiakas osoittaa oikeutensa Kelan myöntämällä eurooppalaisella sairaanhoitokortilla tai sen väliaikaisesti korvaavalla todistuksella (EHIC repl.)

Rajatyössä Suomessa, asuu toisessa Pohjoismaassa – oikeus sairaanhoitokorvauksiin Kelasta

- Kela myöntää sairausvakuutetulle asiakkaalle sosiaaliturvaan kuulumista koskevan päätöksen yhteydessä Kela-kortin, jolla asiakas voi saada Kela-korvausta yksityisen terveydenhuollon palveluista, apteekista ostetuista reseptilääkkeistä ja sairauden vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista.
- Huom! Jos rajatyöntekijä ei tule Suomessa sairausvakuutetuksi ~~mm.~~vähäisen työskentelyn vuoksi, hänellä ei ole oikeutta sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin.

Suomessa työskentelevän rajatyöntekijän perheenjäsen, joka asuu toisessa Pohjoismaassa

- Suomessa työskentelevän rajatyöntekijän toisessa EU- tai Eta-maassa tai Sveitsissä asuvan työelämän ulkopuolella olevan (nk. ei-aktiivi) perheenjäsenen sairaanhoidon kustannukset voivat kuulua Suomen vastuulle.
- Sairaanhoidon kustannusvastuu voi kuulua myös asuinmaalle tai muulle EU- tai Eta-maalle tai Sveitsille ei-aktiivin perheenjäsenen toisen huoltajan työskentelyn tai eläkkeen maksun perusteella.
- Asiakkaalla on tilapäisen Suomessa oleskelunsa aikana oikeus
 - tarvitsemiinsa julkisen terveydenhuollon palveluihin kuntalaisen asiakasmaksun hinnalla
 - sairausvakuutuslain mukaisiin korvauksiin yksityisen terveydenhuollon palvelujen, reseptilääkkeiden ja sairauden hoidon vuoksi tehtyjen matkojen kustannuksista

Lisätietoja

Tietoa rajat ylittävästä terveydenhuollosta:

- Kela.fi:n henkilöasiakkaille tarkoitetut sivut:

<http://www.kela.fi/sairaanhoito-kansainvalisissa-tilanteissa>

Kela.fi:n yhteistyökumppanit sivu:

- <http://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-sairaanhoito-kansainvalisissa-tilanteissa>

Rajat ylittävän terveydenhuollon yhteyspiste

- Tehtävänä tarjota tietoa hoitoon hakeutumisesta EU-alueella, kustannusten korvaamisesta sekä Suomen terveydenhuoltojärjestelmästä.
 - Toteutettu yhteistyössä Kelan, STM:n ja THL:n kanssa. Toimii Kelan alaisuudessa.
 - Tietoa tarjotaan verkkopalvelussa www.hoitopaikanvalinta.fi-verkkopalvelussa (mm. suomeksi, ruotsiksi, englanniksi ja saameksi) joista löytyy omat osiot sekä henkilöasiakkaille että terveydenhuollon työntekijöille:
<https://www.hoitopaikanvalinta.fi/>

Kiitos! Kysymyksiä? 😊

Lisätietoja: jasmina.kahkonen@kela.fi

Kela|Fpa